

da se je stričeva jeza že plegla in da je stric že pozabil na moj mlin. Pred hramom smo imeli čebelnjak. Čebelnjaka sem se jaz izogibal zaradi čebelnih žel. Kdo bi se ne? Takrat pa sem se vlegel na trato pred čebelnjakom, podprl si z rokami glavo ter se zagledal v panje tako živo, da nisem zapazil nevarnosti, ki se mi je približevala. Stric se je priplazil do mene kakor tiger in začel lop, lop, lop! po tistem delu telesa, na katerem sedimo. Kar vrglo me je v zrak, stric me je seveda prestregel, da je še bolj padalo. Vse prošnje, vse solze in obljube niso nič pomagale. Stric je svojo strašno grožnjo spolnil natanko, da bolj ni bilo mogoče. Mlina od tedaj nisem delal več.

Takrat sem bil prepričan, da na vsem svetu ni bolj hudobnega strica od mojega. Zdaj čez leta sem pa prepričan, da ga ni boljšega.

Fr. Rojec: Gospodov dan.

Mladinska igra v enem dejanju.

(Konec.)

Deseti prizor.

Kakor prej brez Anice.

Minka (stopi k mizi, sede na klop, se nasloni z rokami na mizo in začne jokati. Med jokom vzdihne): Oh — kako — sem jaz — nesrečna!

Lenka (jo sočutno gleda): Ali ti je hudo, Minka, ker ne moreš še ti v Ljubljano?

Minka (dvigne glavo in si briše solzne oči): Kajpada mi je; težko mi je pa tudi zaradi tega, ker imate take troške in skrbí z menoj!

Lenka: Zavoljo tega si ne delaj težkega srca! Ako je nam Bog nekaj vzel z boleznijo, pa nam že kje drugje povrne na drug način. Zavoljo tega bodi le mirna!

Jožko (stopi bliže): Nič ne jokaj, Minka! Bom pa jaz šel služiti za pastirja. Kar bom prislužil, bom dal vse tebi, da boš mogla še ti v Ljubljano v šolo!

Lenka (ga pomilovalno pogleda): Revček, kaj si boš pa mogel prislužiti! Še za hrano in obleko komaj! Ali misliš, da so tako poceni ljubljanske šole? Te stanejo mnogo denarja.

Jožko (žalostno povesi glavo): Če je tako, potem pa že ne bo nič z Minkinim šolanjem.

Lenka: Nič ne bo, nič! Je že tako na svetu. Malo ljudi je tukaj tako srečnih, da bi se jim spolnila vsaka želja.

Minka (se zravna pokonci): Oh, zakaj moramo biti pa tako revni ravno pri nas!

Lenka: Otroka moja, vidva še premalo poznata svet in se prištevata med največje nesrečneže, ker ne moreta z otroki naših bogatih kmetov. Toda vedita, da je okrog po svetu brez števila otrok, ki se jim godi še mnogo mnogo huje. Nimajo svojega doma, so brez staršev ali pa so njih očetje nepopoljšljivi pijanci in uboge male siromačke še *neusmiljeno pretepajo, kadar jih lačni in raztrgani prosijo za hrano in obleko.*

Minka: Pri nas res nimamo takih nadlog in takega trpljenja, ker imamo lasten dom ter dobrega in skrbnega očeta.

Lenka: Tako je! Stradati nam tudi ni treba, in ako Bog da zdravje, si bomo še tudi lahko prikupili kaj posestva, ko bosta vidva odrasla in nama z očetom pomagala pri delu.

Jožko: Pa vendar bi bilo lahko na svetu mnogo drugače in boljše, kakor je!

Lenka: To je gotovo. A če ni, pa ni!

Enajsti prizor.

Kakor prej ter Martin in Anton.

Martin (v gosposki obleki, ima gosto rjavo brado, na roki mu visi dolg površnik. Vstopi, se odkrije in postoji pri vratih): Dobro jutro vsem skupaj!

Anton (s klobukom na glavi vstopi takoj za Martinom in se ustavi poleg njega. Na ustnih se mu ziblje zadovoljen nasmeh).

Drugi (osuplo gledajo Martina): Bog ga daj! Dobro jutro, gospod!

Martin (se smehlja): No, ali me nobeden ne spozna?

Jožko (stopi boječe k materi in dvigne roko proti Martinu, kakor v šoli proti učitelju): Jaz, jaz!

Anton: No, Jožko, kdo je ta gospod?

Jožko (pogumno): Kristus!

Drugi (se glasno zasmeyejo).

Anton: Glej ga! Kako ti pride kaj takega na misel! To je moj brat in tvoj stric Martin, ki se je zdaj vrnil zdrav in srečen iz daljnih tujih dežel!

Lenka (veselo iznenadena): Oh no! Glej ga, saj je res Martin! (Stopi k njemu in mu poda roko.) Pozdravljen, ljubi svaki! No, si vendar spet v domačem kraju! Kdo bi te spoznal, ko si se tako spremenil! Ko si zapustil dom, si bil še šibak kmečki fant, zdaj si pa tak postaven in bradat gospod! Oh sedi, sedi!

Martin (sede): I, dolgo je že od tistega časa!

Lenka: Mislim, da je že kakih dvajset let.

Martin: Dà, dvajset let že letos spomladi!

Lenka: Jej, jej! Zdaj si pa spet doma! Kod vse si hodil in kako se ti je godilo po svetu v teh dolgih letih?

Martin: Obhodil sem skoro pol sveta. Spočetka mi je šlo seveda trdo; potem pa, ko sem se naučil jezikov, sem imel pa srečo in zdaj se nisem vrnil praznih rok. Mnogo mojih reči še pride za menoj po železnici in pošti.

Lenka: No, pozna se ti, da nisi v stiskah. Oh, s čim naj ti brž postrežem?

Martin: Malo potrpi! Nisem potreben. Zdaj bi prej rad poznal še vaša dva mala. (Stopi k Minki in ji poda roko.) Ti si Minka, kajne!

Minka (se posmehlja): Dà, striček! Zelo sem vesela, da vas vendar enkrat vidim. Vsak dan sem molila, da se srečno vrnete.

Martin: Bog te je uslišal. Moja sreča pa tudi tebi ne bo v škodo. (Ji položi roko na glavo.) Ubožica! Bila si hudo bolna. Vse mi je povedal že oče iz cerkve gredé. Hvala Bogu, da si prestala bolezen! Kmalu boš spet popolnoma zdrava. (Odloži površnik in se obrne proti Jožku.) Kaj pa je s teboj? Čvrst fant si!

Jožko (pogleda v tla in se ne upa k stricu).

Lenka (ga porine proti Martinu): Vidiš ga, gumpca! Daj roko stricu, saj veš, kako se mora —.

Martin (ga prime za roko in potegne k sebi): Nič se me ne boj, saj nisem hud! Jožko, kar naravnost mi povej, zakaj si me pa prej imenoval Kristusa?

Anton, Lenka (sedeta v bližini mize na klop).

Jožko (pogleda strica v obraz): Zato, ker ste mu popolnoma podobni.

Martin: Ali si Kristusa že videl?

Jožko: Že, v sanjah. Bil je prav tako velik in imel je prav tako brado kakor vi, stric. Prišel je k nam v hišo kakor popotnik in potem je kar naenkrat zginil.

Martin (ga prime za glavo): Jožko, iz tebe postane še kaj posebnega. Videl si mojo podobo v sanjah, preden je še mogel kdo slutiti, da sem na potu v domovino.

Anton: Ali misliš, da je res tebe videl v sanjah?

Martin: Koga pa drugega! Takih slučajev se je že več pripetilo, a le redki so, ki imajo take duševne posebnosti.

Lenka (sklepa roke): To pa res niso vsakdanje reči!

Martin: Škoda bi bilo za táko glavico, ko bi stikala le po grmovju in kamenju za krayami in kozami! V ljubljanske šole pojdeš in če boš priden, boš lahko nekoč še v čast in ponos vsej tukajšnji okolici in morda še tudi vsemu slovenskemu narodu!

Lenka: Moj Bog, Jožko, ali slišiš, kaj te čaka?!

Jožko: Slišim in rad se bom učil. Toda drugače ne grem od doma, če ne gre z menoj tudi Minka. Slišal bi jo noter v Ljubljano, kako bi ubožica jokala, ako bi tudi ona ne mogla z menoj, z Anico in s Tončko.

Martin: No, pojde pa še Minka, ako jo imaš tako rad! Za poplačilo troškov bom že jaz skrbel.

Minka (presrečna, plane k Martinu in ga objame): O striček, moj dragi striček, Bog vam tisočkrat povrni vašo dobroto! (Mu poljubi roko.) Oj, kako ste dobrotljivi, kako blagi!

Lenka, Anton (ganjena gledata ta prizor in si brišeta solze veselja).

Dvanajsti prizor.

Kakor prej in kramarica.

Kramarica (vstopi): No, vsem dobro jutro! Ali zdaj ste pa doma!

Anton (jo pogleda po strani): Dobro jutro, žena! Česa želite?

Kramarica: No, kramarica sem, pri maši sem bila, a za ta čas sem tukaj-le (pokaže) shranila svoje blago. Saj menda ne boste hudi zaradi tega?

Anton: Bog varuj! Nič ni bilo napoti nikomur!

Lenka (pogleda kramarico): O kramarica, medve se pa že poznava! No, kako je že kaj?

Kramarica: Ej, tako je, tako, da se živi, čeprav težko! (Gleda Martina.) Obisk imate. (Bolj po tihem.) Ali je vaš znanec ali sorodnik?

Lenka (se zadovoljno smehlja): To je naš stric Martin, ki je prišel iz tujine!

Kramarica: No — ali res? Ah, to je veselje! Gotovo ima gospod rad tudi otroka. Znabiti bi jima rad še kaj kupil, če bi videl moje lepe reči.

Martin (se obrne proti kramarici): Kaj pa imate, žena? Ali je kaj prida vaša roba?

Kramarica (se hitro obrne, odgrne košaro, jo postavi na mizo, nato pa dvigne še koš na klop pri mizi. Med tem govori): O gospod, same lepe in najboljše reči! Le pogledjte, pa boste gotovo kaj izbrali! Povsod hvalijo in radi kupujejo od mene.

Martin (vstane, vzame iz žepa denarnico, iz te pa pest cekinov): Otroka, zdaj pa le izbirajta, četudi do golega oskubita to prodajalno! (Strese denar na mizo.) Tu je denar, ki bo plačal!

Jožko (stopi k materi in jo potegne za krilo, kakor bi ji hotel nekaj povedati po tihem).

Lenka (se pripogne k njemu): Kaj bi rad, Jožko?

Jožko (ji govori na uho bolj po tihem, vendar še tako glasno, da vsi slišijo): Vidite, mati, da so naš stric res Kristus! S cekini nam posipljejo mizo kakor oni popotnik, ki sem ga videl v sanjah!

Anton: Prav dobro si povedal, Jožko! Res, Kristus še vedno živi na svetu — v dobrih ljudeh.

Zagrinjalo.